

บทที่ 1

บทนำ

ความสำคัญของปัญหา

ยุคโลกาภิวัตน์และการเปลี่ยนแปลงความคิดสร้างสรรค์และนวัตกรรมเป็นปัจจัยสำคัญในความอยู่รอดและการเติบโต (Andriopoulos and Lowe, 2000; Cummings and Oldham, 1997; Tierney, Farmer and Graen, 1999; Kanter, 1983; Tushman and O'Reilly, 1997; Utterback, 1994) ทำให้ปัจจุบันทุกบริบทของสังคมล้วนแต่กล่าวถึงความคิดสร้างสรรค์ เช่น เศรษฐกิจสร้างสรรค์ องค์กรสร้างสรรค์หรือองค์กรแห่งนวัตกรรม มหาวิทยาลัยสร้างสรรค์ งานวิจัยเชิงสร้างสรรค์ เป็นต้น เพราะการสร้างสรค์นวัตกรรมเริ่มต้นจากความคิดสร้างสรรค์ของบุคคล (Trompenaars and Hampden-Turner, 2010, 11)

มหาวิทยาลัยเป็นสถาบันการศึกษาขั้นสูงเป็นสถานที่นักศึกษาเข้ามาศึกษาเพื่อปริญญาบัตรหรือแสวงหาความรู้และการวิจัย (Soanes & Stevenson, 2003, p. 1928) มหาวิทยาลัยเป็นสถานที่ถ่ายทอดความรู้แก่ผู้ศึกษา สร้างผลงานวิจัยและเอกสารทางวิชาการและการศึกษา รวมทั้งเป็นสถานที่วิพากษ์และแลกเปลี่ยนทางวิชาการ และเป็นสถานที่ที่อาจารย์และผู้บริหารมหาวิทยาลัยทุกระดับปฏิบัติหน้าที่และดำเนินกิจกรรมต่างๆ ซึ่งทุกกิจกรรมของทุกมหาวิทยาลัยในปัจจุบันนี้มุ่งเน้นเรื่องคุณภาพ ด้วยความพยายามอย่างต่อเนื่องในการปรับปรุงและเพิ่มคุณภาพให้มากขึ้นเพื่อยกระดับมหาวิทยาลัย เพราะมหาวิทยาลัยต้องถ่ายทอดความรู้ ทักษะและสมรรถนะแก่ผู้เรียน โดยเฉพาะทักษะเพื่อนวัตกรรมอันเป็นทักษะที่สำคัญในศตวรรษที่21 ซึ่งทักษะหนึ่งเพื่อนวัตกรรมคือ ความคิดสร้างสรรค์ (Blašková, 2014) ความคิดสร้างสรรค์เป็นเรื่อง

สำคัญและจำเป็นที่มหาวิทยาลัยต้องปลูกฝังและพัฒนาให้เกิดแก่นักศึกษา (Craft, 2006; McWilliam & Dawson, 2008; Marquis & Vajoczki, 2012; Bayram et al., 2013)

มหาวิทยาลัยศิลปากรมีเป้าหมายมุ่งสู่การเป็นมหาวิทยาลัยสร้างสรรค์ ด้วยเจตนารมณ์และความมุ่งมั่นที่จะสร้างทรัพยากรบุคคลผู้เปี่ยมด้วยความคิดสร้างสรรค์ ดังอัตลักษณ์ของมหาวิทยาลัยศิลปากรระบุว่า “ชาวศิลปากรเป็นผู้มีความคิดสร้างสรรค์” เพราะ ความคิดสร้างสรรค์เป็นปัจจัยสำคัญประการหนึ่งของความสำเร็จในการพัฒนาประเทศตามนโยบายเศรษฐกิจสร้างสรรค์ (Howkins, 2008, 22; Powell, 2008, 35) มหาวิทยาลัยศิลปากรมุ่งตอบสนองเป้าหมายของมหาวิทยาลัย สังคมและประเทศ โดยการจัดการเรียนการสอนหลักสูตรต่างๆ เพื่อผลิตบัณฑิตผู้มีความคิดสร้างสรรค์เพื่อประโยชน์ในการพัฒนาสังคมและประเทศให้สมดังเจตนารมณ์ของมหาวิทยาลัย การวิจัยนี้จึงมุ่งศึกษาว่า นักศึกษาระดับปริญญาตรี มหาวิทยาลัยศิลปากรวิทยาเขตสารสนเทศเพชรบุรีมีระดับความคิดสร้างสรรค์เป็นอย่างไร โดยการศึกษาเปรียบเทียบปัจจัยต่างๆ จำแนกตามคณะวิชาและคุณลักษณะส่วนบุคคล อีกทั้งจากการทบทวนวรรณกรรมพบว่า มีปัจจัยที่มีความสัมพันธ์และมีอิทธิพลต่อความคิดสร้างสรรค์ เช่น ประสิทธิภาพภายในตนเองเชิงสร้างสรรค์ (Amabile, 1983; Bandura, 1997; Ford, 1996; Tierney and Farmer, 2002; เกลิมชัย กิตติศักดิ์นาวิน, 2554ก) การรับรู้การสนับสนุนความคิดสร้างสรรค์ขององค์กร (Amabile, 1988; Mumford and Gustafson, 1988; Woodman et al., 1993; เกลิมชัย กิตติศักดิ์นาวิน, 2554ก) เซวาน์อารมณ์ (EQ) (Goleman, 1995; Cooper and Sawaf, 1997; ทศพร ประเสริฐสุข, 2542; ผ่องพรรณ เกิดพิทักษ์, 2542; เกลิมชัย กิตติศักดิ์นาวิน, 2554ข) และเซวาน์ทางจิต (SQ) (Zohar and Marshall, 2000; King, 2008 ;ชวนะ ภวกานันท์, 2544; ชัยเสฏฐ์ พรหมาศรี, 2548; เกลิมชัย กิตติศักดิ์นาวิน, 2554ข)

ผู้วิจัยจึงสนใจศึกษาความคิดสร้างสรรค์ของนักศึกษาระดับปริญญาตรี มหาวิทยาลัยศิลปากร วิทยาเขตสารสนเทศเพชรบุรี และศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างความคิดสร้างสรรค์กับปัจจัยต่างๆ รวมทั้งปัจจัยดังกล่าวปัจจัยใดมีอิทธิพลต่อประสิทธิภาพภายในตนเองเชิงสร้างสรรค์และความคิดสร้างสรรค์ของนักศึกษาระดับปริญญาตรี มหาวิทยาลัยศิลปากร วิทยาเขตสารสนเทศเพชรบุรี

คำถามในการวิจัย

1. ความคิดสร้างสรรค์ ประสิทธิภาพภายในตนเองเชิงสร้างสรรค์ การรับรู้ การสนับสนุนความคิดสร้างสรรค์จากมหาวิทยาลัย เชาว์อารมณ์ (EQ) และเชาวน์ทางจิต (SQ) ของนักศึกษาระดับปริญญาตรี มหาวิทยาลัยศิลปากร วิทยาเขตสารสนเทศ เพชรบุรี เป็นอย่างไร รวมทั้งความคิดสร้างสรรค์ของนักศึกษาระดับปริญญาตรี มหาวิทยาลัยศิลปากร วิทยาเขตสารสนเทศเพชรบุรี แตกต่างกันหรือไม่ อย่างไร จำแนกตามคณะวิชาและคุณลักษณะส่วนบุคคล

2. ความสัมพันธ์ระหว่างความคิดสร้างสรรค์กับประสิทธิภาพภายในตนเองเชิงสร้างสรรค์ การรับรู้การสนับสนุนความคิดสร้างสรรค์จากมหาวิทยาลัย เชาว์อารมณ์ (EQ) และเชาวน์ทางจิต (SQ) ของนักศึกษาระดับปริญญาตรี มหาวิทยาลัยศิลปากร วิทยาเขตสารสนเทศเพชรบุรี มีความสัมพันธ์กันหรือไม่ อย่างไร

3. เชาว์อารมณ์ (EQ) และเชาวน์ทางจิต (SQ) เป็นปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อ ประสิทธิภาพภายในตนเองเชิงสร้างสรรค์หรือไม่ อย่างไรและประสิทธิภาพภายในตนเองเชิงสร้างสรรค์ การรับรู้การสนับสนุนความคิดสร้างสรรค์จากมหาวิทยาลัย เชาว์อารมณ์ (EQ) และเชาวน์ทางจิต (SQ) เป็นปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อความคิดสร้างสรรค์ของนักศึกษาระดับปริญญาตรี มหาวิทยาลัยศิลปากร วิทยาเขตสารสนเทศ เพชรบุรี หรือไม่ อย่างไร

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาความคิดสร้างสรรค์ของนักศึกษาระดับปริญญาตรี มหาวิทยาลัยศิลปากร วิทยาเขตสารสนเทศเพชรบุรี

2. เพื่อศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างความคิดสร้างสรรค์กับประสิทธิภาพภายในตนเองเชิงสร้างสรรค์ การรับรู้การสนับสนุนความคิดสร้างสรรค์จาก

มหาวิทยาลัย เชาว์อารมณ์ (EQ) และเชาว์ทางจิต (SQ) ของนักศึกษาระดับปริญญาตรี
มหาวิทยาลัยศิลปากร วิทยาเขตสารสนเทศเพชรบุรี

3. เพื่อศึกษาปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อประสิทธิภาพภายในตนเองเชิงสร้างสรรค์
และความคิดสร้างสรรค์ของนักศึกษาระดับปริญญาตรี มหาวิทยาลัยศิลปากร วิทยาเขต
สารสนเทศเพชรบุรี

ขอบเขตของการวิจัย

1. การวิจัยนี้เป็นการศึกษาความคิดสร้างสรรค์ การรับรู้การสนับสนุน
ความคิดสร้างสรรค์จากมหาวิทยาลัย ประสิทธิภาพภายในตนเองเชิงสร้างสรรค์ เชาว์
อารมณ์ (EQ) และเชาว์ทางจิต (SQ) ของนักศึกษาระดับปริญญาตรี มหาวิทยาลัย
ศิลปากร วิทยาเขตสารสนเทศเพชรบุรี ประกอบด้วย

1.1 คณะศาสตร์และเทคโนโลยีการเกษตร

1.2 คณะเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร

1.3 คณะวิทยาการจัดการ

2. ตัวแปรที่ใช้ในการวิจัยนี้ คือ

2.1 ตัวแปรอิสระ คือ

2.1.1 ประสิทธิภาพภายในตนเองเชิงสร้างสรรค์

2.1.2 การรับรู้การสนับสนุนความคิดสร้างสรรค์จากมหาวิทยาลัย

2.1.3 เชาว์อารมณ์ (EQ)

2.1.4 เชาว์ทางจิต (SQ)

2.2 ตัวแปรตาม คือ ความคิดสร้างสรรค์ของบุคคล

นิยามเชิงปฏิบัติการ

1. ความคิดสร้างสรรค์ของบุคคล หมายถึง การรับรู้ของนักศึกษาถึงความสามารถของบุคคลในการค้นหาความคิดใหม่ การริเริ่มใหม่หรือวิธีการใหม่ที่มีประโยชน์จากความรู้ สมรรถนะ ประสบการณ์ แรงจูงใจ สภาพแวดล้อมเพื่อแก้ไขปัญหาหรือสร้างโอกาสและเพิ่มประสิทธิผล วัดได้จากแบบประเมินความคิดสร้างสรรค์ของบุคคล
2. ประสิทธิภาพภายในตนเองเชิงสร้างสรรค์ หมายถึง การรับรู้ของนักศึกษาถึงความเชื่อของตนที่สามารถสร้างผลงานหรือผลลัพธ์ที่สร้างสรรค์ได้ หรือก็คือบุคคลยังมีความเชื่อมั่นในประสิทธิภาพภายในตนเองเชิงสร้างสรรค์มากจะยังสามารถสร้างผลงานที่สร้างสรรค์ได้มาก วัดได้จากแบบประเมินประสิทธิภาพภายในตนเองเชิงสร้างสรรค์
3. การรับรู้การสนับสนุนความคิดสร้างสรรค์จากมหาวิทยาลัย หมายถึง การรับรู้ของนักศึกษาต่อมหาวิทยาลัยว่า มหาวิทยาลัยให้การยกย่อง ยอมรับต่อการทุ่มเทในการคิดสร้างสรรค์และพร้อมสนับสนุนในด้านต่างๆ รวมทั้งให้ผลตอบแทนที่เหมาะสมยุติธรรมต่อความคิดสร้างสรรค์วัดได้จากแบบประเมินการรับรู้การสนับสนุนความคิดสร้างสรรค์จากมหาวิทยาลัย
4. เซวาน์อารมณ์ (Emotional Quotient - EQ) หมายถึง การรับรู้ความสามารถของนักศึกษาในการยอมรับและเข้าใจอารมณ์ของตนเองและผู้อื่นโดยใช้ความสามารถตระหนักรู้ดังกล่าวต่อการแสดงพฤติกรรมที่เหมาะสมของตนเองและความสัมพันธ์กับผู้อื่น วัดได้จากแบบประเมินเซวาน์อารมณ์
5. เซวาน์ทางจิต(Spiritual Quotient - SQ) หมายถึง การรับรู้ของนักศึกษาถึงความเข้าใจอย่างมีเหตุผลของตนต่อความหมายและคุณค่าในชีวิต ความตระหนักรู้มีสติและใช้สมาธิต่อการเผชิญหน้ากับปัญหาและแก้ไขปัญหาดังกล่าวอิงบนพื้นฐานของความเป็นจริงโดยไม่ยึดวัตถุนิยม วัดได้จากแบบประเมินเซวาน์ทางจิต

ประโยชน์ที่ได้รับจากการวิจัย

1. ผู้บริหาร นักวิจัย อาจารย์ นักวิชาการหรือผู้ที่เกี่ยวข้องได้ทราบถึงระดับและความแตกต่างของความคิดสร้างสรรค์ของนักศึกษาระดับปริญญาตรี มหาวิทยาลัยศิลปากร วิทยาเขตสารสนเทศเพชรบุรี
2. ผู้บริหาร นักวิจัย อาจารย์ นักวิชาการหรือผู้ที่เกี่ยวข้องได้ทราบถึงความสัมพันธ์ระหว่างความคิดสร้างสรรค์กับเชาวน์อารมณ์(EQ) เชาวน์ทางจิต (SQ) การรับรู้การสนับสนุนความคิดสร้างสรรค์ขององค์กรและประสิทธิภาพภายในตนเองเชิงสร้างสรรค์
3. ผู้บริหาร นักวิจัย อาจารย์ นักวิชาการหรือผู้ที่เกี่ยวข้องได้ทราบถึงปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อประสิทธิภาพภายในตนเองเชิงสร้างสรรค์และความคิดสร้างสรรค์ของนักศึกษาระดับปริญญาตรี มหาวิทยาลัยศิลปากร วิทยาเขตสารสนเทศเพชรบุรี
4. ได้แนวทางในการพัฒนาความคิดสร้างสรรค์แก่นักศึกษาระดับปริญญาตรี มหาวิทยาลัยศิลปากร วิทยาเขตสารสนเทศเพชรบุรีและวิทยาเขตอื่นๆ
5. ได้แบบประเมินความคิดสร้างสรรค์ ประสิทธิภาพภายในตนเองเชิงสร้างสรรค์และการรับรู้การสนับสนุนความคิดสร้างสรรค์จากมหาวิทยาลัยฉบับภาษาไทยที่มีคุณภาพทั้งความเที่ยงและความเชื่อถือได้
6. เป็นงานวิจัยเพื่อจุดประกายการศึกษาวิจัยเกี่ยวกับความคิดสร้างสรรค์ อันจักเป็นแนวทางในการพัฒนาสู่ความเป็นมหาวิทยาลัยสร้างสรรค์ รวมทั้งก้าวสู่การเป็นมหาวิทยาลัยชั้นนำของประเทศที่ผลิตบัณฑิต มหาบัณฑิตและดุษฎีบัณฑิตในสาขาต่างๆผู้เปี่ยมด้วยความคิดสร้างสรรค์เป็นรากฐานที่สำคัญและมั่นคงแก่ระบบเศรษฐกิจและสังคมของประเทศ รวมทั้งการแก้ไขปัญหาต่างๆเพื่อการพัฒนาสังคมและประเทศอย่างยั่งยืน